

Jean Dubuffet

Pokud lidé kulturně mluví, pak také kulturně myslí. Jazyk formuje mysl. Kultura by neškodila, kdyby zůstala pouze informačním materiálem. Ona je však mnohem víc než to, je způsobem vyjadřování a myšlení, způsobem nazírání, cítění a chování.

Kultura poskytuje svým nositelům iluzi vědění, která je naprosto zhoubná, protože ten, kdo neví, hledá a diskutuje, ale ten, kdo věří, že ví, spokojeně spí.

Vše, co bylo v těchto poznámkách o kultuře až dosud řečeno, je důsledkem značné nevyrovnanosti údajů o této oblasti a příliš nemilosrdného chápání těchto věcí.

Jako cokoliv jiného, ani kultura nemůže být prostě prohlášena za dobrou nebo špatnou a nemůže být dokonce ani obžalována z toho, že má v tom či onom případě dobré či špatné účinky.

Je zcela přirozené a naprosto legitimní, že člověk je zvědav na myšlenkové objevy a na stopy, které se projevují v jeho památkách — v našich krajích i jinde, v dobách současných i minulých.

Je to ale především otázka kvantity. Trocha informací — nemám na mysli informace málo dů-

Du

kladné, ale málo početné — může mít zcela jiný účinek než informace ve větším množství. Ono větší množství bude totiž zcela jistě na úkor důkladnosti, v každém případě na úkor svěžesti ducha, který je má přijímat. Je třeba si tuto svěžest uchovat, nepotřebovat schopnost ducha být na příjmu.

Je třeba odhalit nikoliv základní škodlivost, jež by se týkala každého zájmu, který duch projeví o texty, obrazy či jiná díla, která by mohla být nositeli toho, čemu se říká kultura, nýbrž škodlivost určitého způsobu, jímž se k takovým dílům přistupuje a na jehož základě jsou chápána jako specificky *kulturní*. Zvláštní užívání, jemuž bylo podrobena slovo kulturní, spojuje dnes pojem kultury tak silně s oním pochybně kulturním zabarvením, které toto slovo přineslo, že je nezbytné vyhodit je na smetišť. Dříve mělo nepochybně jiný zvuk a označovalo pouze toho, kdo se nadchl pro jistý počet duševních monumentů a těmi se vyžíval (a nikoliv okázale zdobil). Kdo propadl jejich poznání a nikoliv budování prázdných katalogů. Jenže slova se časem mění jako měďáky; nejenže se stejně opotřebovávají, ale také špiní, jak procházejí příliš mnoha rukama.